

1. Во второй год царствования Навуходоносора снились Навуходоносору сны, и возмутился дух его, и сон удалился от него.

УПО: А за другого року Навуходоносорового царювання приснилися Навуходоносорові сны. І занепокоївся дух його, і сон його утік від нього.

KJV: And in the second year of the reign of Nebuchadnezzar Nebuchadnezzar dreamed dreams, wherewith his spirit was troubled, and his sleep brake from him.

2. И велел царь созвать тайноведцев, и гадателей, и чародеев, и Халдеев, чтобы они рассказали царю сновидения его. Они пришли, и стали перед царем.

УПО: І сказав цар покликати чарівників та заклиначів, і чаклунів та халдеїв, щоб розповіли цареві його сны. І вони поприходили, і поставали перед царським обличчям.

KJV: Then the king commanded to call the magicians, and the astrologers, and the sorcerers, and the Chaldeans, for to shew the king his dreams. So they came and stood before the king.

3. И сказал им царь: сон снился мне, и тревожится дух мой; желаю знать этот сон.

УПО: І сказав до них цар: Снився мені сон, і занепокоївся дух мій, щоб пізнати той сон.

KJV: And the king said unto them, I have dreamed a dream, and my spirit was troubled to know the dream.

4. И сказали Халдеи царю по-арамейски: царь! вовеки живи! скажи сон рабам твоим, и мы объясним значение его.

УПО: А халдеї говорили цареві по-арамейському: Царю, живи навіки! Розкажи перше сон своїм рабам, а ми об'явимо розв'язку.

KJV: Then spake the Chaldeans to the king in Syriack, O king, live for ever: tell thy servants the dream, and we will shew the interpretation.

5. Отвечал царь и сказал Халдеям: слово отступило от меня; если вы не скажете мне сновидения и значения его, то в куски будете изрублены, и дома ваши обратятся в развалины.

УПО: Цар відповів та й сказав до халдеїв: Моє слово невідкличне: якщо ви не розповісте мені сна та його розв'язку, будете почетвертовані, а ваші доми обернуться в руїни.

KJV: The king answered and said to the Chaldeans, The thing is gone from me: if ye will not make known unto me the dream, with the interpretation thereof, ye shall be cut in pieces, and your houses shall be made a dunghill.

6. Если же расскажете сон и значение его, то получите от меня дары, награду и великую почесть; итак скажите мне сон и значение его.

УПО: А якщо ви розповісте сон та його розв'язку, одержите від мене дари й нагороду та велику честь; тому об'явіть мені сон та його розв'язку.

KJV: But if ye shew the dream, and the interpretation thereof, ye shall receive of me gifts and rewards and great honour: therefore shew me the dream, and the interpretation thereof.

7. Они вторично отвечали и сказали: да скажет царь рабам своим сновидение, и мы объясним его значение.

УПО: Вони відповіли вдруге та й сказали: Цар перше розкаже сон своїм рабам, а ми об'явимо розв'язку.

KJV: They answered again and said, Let the king tell his servants the dream, and we will shew the interpretation of it.

8. Отвечал царь и сказал: верно знаю, что вы хотите выиграть время, потому что видите, что слово отступило от меня.

УПО: Цар відповів та й сказав: Я знаю напевно, що ви хочете виграти час, бо бачите, що слово моє невідкличне.

KJV: The king answered and said, I know of certainty that ye would gain the time, because ye see the thing is gone from me.

9. Так как вы не объявляете мне сновидения, то у вас один умысел: вы собираетесь сказать мне ложь и обман, пока минет время; итак расскажите мне сон, и тогда я узнаю, что вы можете объяснить мне и значение его.

УПО: Якщо ви не розкажете мені сна, то один у вас задум, бо ви змовилися говорити передо мною лож та неправду, аж поки зміниться час. Тому розкажіть мені сон, і я пізнаю, що ви об'явите мені, і його розв'язку.

KJV: But if ye will not make known unto me the dream, there is but one decree for you: for ye have prepared lying and corrupt words to speak before me, till the time be changed: therefore tell me the dream, and I shall know that ye can shew me the interpretation thereof.

10. Халдеи отвечали царю и сказали: нет на земле человека, который мог бы открыть это дело царю, и потому ни один царь, великий и могущественный, не требовал подобного ни от какого тайноведа, гадателя и Халдея.

УПО: Халдеї відповіли перед царем та й сказали: Нема на суходолі людини, що могла б об'явити цареву справу, бо жоден великий та панівний цар не питався такої речі від жодного чарівника й заклинача та халдея.

KJV: The Chaldeans answered before the king, and said, There is not a man upon the earth

that can shew the king's matter: therefore there is no king, lord, nor ruler, that asked such things at any magician, or astrologer, or Chaldean.

11. Дело, которого царь требует, так трудно, что никто другой не может открыть его царю, кроме богов, которых обитание не с плотью.

УПО: А справа, про яку питається цар, тяжка, і немає таких, що об'явили б її перед царем, окрім богів, що не мають своїх мешкань разом із тілом.

KJV: And it is a rare thing that the king requireth, and there is none other that can shew it before the king, except the gods, whose dwelling is not with flesh.

12. Рассвирепел царь и сильно разгневался на это, и приказал истребить всех мудрецов Вавилонских.

УПО: За це цар розгнівався, та сильно розпінився, і наказав вигубити всіх вавилонських мудреців.

KJV: For this cause the king was angry and very furious, and commanded to destroy all the wise men of Babylon.

13. Когда вышло это повеление, чтобы убивать мудрецов, искали Даниила и товарищей его, чтобы умертвить их.

УПО: І вийшов наказ, і вбивали мудреців, і шукано Даниїла та його товаришів, щоб повбивати.

KJV: And the decree went forth that the wise men should be slain; and they sought Daniel and his fellows to be slain.

14. Тогда Даниил обратился с советом и мудростью к Ариоху, начальнику царских телохранителей, который вышел убивать мудрецов Вавилонских;

УПО: Того часу Даниїл розповів розважно та розумно Аріохові, начальникові царської сторожі, що вийшов був побивати вавилонських мудреців.

KJV: Then Daniel answered with counsel and wisdom to Arioch the captain of the king's guard, which was gone forth to slay the wise men of Babylon:

15. и спросил Ариоха, сильного при царе: `почему такое грозное повеление от царя?` Тогда Ариох рассказал все дело Даниилу.

УПО: Він заговорив та й сказав Аріохові, царському владиці: Чому такий жорстокий наказ від царя? Тоді Аріох розповів Даниїлові справу.

KJV: He answered and said to Arioch the king's captain, Why is the decree so hasty from the

king? Then Arioch made the thing known to Daniel.

16. И Даниил вошел, и упросил царя дать ему время, и он представит царю толкование [сна].

УПО: І Даниїл увійшов, і просив просити від царя, щоб дав йому часу, і він об'явить цареві розв'язку сна.

KJV: Then Daniel went in, and desired of the king that he would give him time, and that he would shew the king the interpretation.

17. Даниил пришел в дом свой, и рассказал дело Анании, Мисаилу и Азарии, товарищам своим,

УПО: Тоді Даниїл пішов до свого дому, і завідомив про справу товаришів своїх, Ананію, Мисаїла та Азарію,

KJV: Then Daniel went to his house, and made the thing known to Hananiah, Mishael, and Azariah, his companions:

18. чтобы они просили милости у Бога небесного об этой тайне, дабы Даниил и товарищи его не погибли с прочими мудрецами Вавилонскими.

УПО: щоб просили милости від Небесного Бога на цю таємницю, щоб не вигубили Даниїла та товаришів його разом з рештою вавилонських мудреців.

KJV: That they would desire mercies of the God of heaven concerning this secret; that Daniel and his fellows should not perish with the rest of the wise men of Babylon.

19. И тогда открыта была тайна Даниилу в ночном видении, и Даниил благословил Бога небесного.

УПО: Тоді Даниїлові відкрита була таємниця в нічному видінні, і Даниїл прославив Небесного Бога.

KJV: Then was the secret revealed unto Daniel in a night vision. Then Daniel blessed the God of heaven.

20. И сказал Даниил: да будет благословенно имя Господа от века и до века! ибо у Него мудрость и сила;

УПО: Даниїл заговорив та й сказав: Нехай буде благословенне Боже Ім'я від віку й аж до віку, бо Його мудрість та сила.

KJV: Daniel answered and said, Blessed be the name of God for ever and ever: for wisdom and might are his:

21. он изменяет времена и лета, низлагает царей и поставляет царей; дает мудрость мудрым и разумение разумным;

УПО: І Він змінє часи та пори року, скидає царів і настановляє царів, дає мудрість мудрим, і пізнання розумним.

KJV: And he changeth the times and the seasons: he removeth kings, and setteth up kings: he giveth wisdom unto the wise, and knowledge to them that know understanding:

22. он открывает глубокое и сокровенное, знает, что во мраке, и свет обитает с Ним.

УПО: Він відкриває глибоке та сховане, знає те, що в темряві, а світло спочиває з Ним.

KJV: He revealeth the deep and secret things: he knoweth what is in the darkness, and the light dwelleth with him.

23. Славлю и величаю Тебя, Боже отцов моих, что Ты даровал мне мудрость и силу и открыл мне то, о чем мы молили Тебя; ибо Ты открыл нам дело царя.

УПО: Тобі, Боже батьків моїх, я дякую та славлю Тебе, що Ти дав мені мудрість та силу, а тепер відкрив мені, що я від Тебе просив, бо Ти відкрив нам справу цареву.

KJV: I thank thee, and praise thee, O thou God of my fathers, who hast given me wisdom and might, and hast made known unto me now what we desired of thee: for thou hast now made known unto us the king's matter.

24. После сего Даниил вошел к Ариоху, которому царь повелел умертвить мудрецов Вавилонских, пришел и сказал ему: не убивай мудрецов Вавилонских; введи меня к царю, и я открою значение [сна].

УПО: Потому Даниїл пішов до Ариоха, якого цар призначив вигубити вавилонських мудреців. Пішов він та й так йому сказав: Не губи вавилонських мудреців! Заведи мене перед царя, і я об'явлю цареві розв'язку сна.

KJV: Therefore Daniel went in unto Arioch, whom the king had ordained to destroy the wise men of Babylon: he went and said thus unto him; Destroy not the wise men of Babylon: bring me in before the king, and I will shew unto the king the interpretation.

25. Тогда Ариох немедленно привел Даниила к царю и сказал ему: я нашел из пленных сынов Иудеи человека, который может открыть царю значение [сна].

УПО: Тоді Ариох негайно привів Даниїла перед царя, та й сказав йому так: Знайшов я мужа з синів Юдиного вигнання, що об'явить цареві розв'язку сна.

KJV: Then Arioch brought in Daniel before the king in haste, and said thus unto him, I have found a man of the captives of Judah, that will make known unto the king the interpretation.

26. Царь сказал Даниилу, который назван был Валтасаром: можешь ли ты сказать мне сон, который я видел, и значение его?

УПО: Цар заговорив та й сказав Даниїлові, що йому було ймення Валтасар: Чи ти можеш об'явити мені сон, якого я бачив, та його розв'язку?

KJV: The king answered and said to Daniel, whose name was Belteshazzar, Art thou able to make known unto me the dream which I have seen, and the interpretation thereof?

27. Даниил отвечал царю и сказал: тайны, о которой царь спрашивает, не могут открыть царю ни мудрецы, ни обаятели, ни тайноведцы, ни гадатели.

УПО: Даниїл відповів перед царем та й сказав: Таємниці, про яку питається цар, не можуть об'явити цареві ані мудреці, ані заклиначі, ані чарівники, ані віщуни.

KJV: Daniel answered in the presence of the king, and said, The secret which the king hath demanded cannot the wise men, the astrologers, the magicians, the soothsayers, shew unto the king;

28. Но есть на небесах Бог, открывающий тайны; и Он открыл царю Навуходоносору, что будет в последние дни. Сон твой и видения главы твоей на ложе твоём были такие:

УПО: Але є на небесах Бог, що відкриває таємниці, і Він завідомив царя Навуходоносора про те, що буде в кінці днів. Твій сон та видіння твоєї голови на ложі твоїм оце вони:

KJV: But there is a God in heaven that revealeth secrets, and maketh known to the king Nebuchadnezzar what shall be in the latter days. Thy dream, and the visions of thy head upon thy bed, are these;

29. ты, царь, на ложе твоём думал о том, что будет после сего? и Открывающий тайны показал тебе то, что будет.

УПО: Тобі царю, приходили на ложе твоє думки твої про те, що буде потім, а Той, Хто відкриває таємницю, показав тобі те, що буде.

KJV: As for thee, O king, thy thoughts came into thy mind upon thy bed, what should come to pass hereafter: and he that revealeth secrets maketh known to thee what shall come to pass.

30. А мне тайна сия открыта не потому, чтобы я был мудрее всех живущих, но для того, чтобы открыто было царю разумение и чтобы ты узнал помышления сердца твоего.

УПО: А мені ця таємниця відкрита не через мудрість, що була б у мені більша від мудрости всіх живих, а тільки на те, щоб об'явити цареві розв'язку, і ти пізнаєш думки свого серця.

KJV: But as for me, this secret is not revealed to me for any wisdom that I have more than any living, but for their sakes that shall make known the interpretation to the king, and that thou mightest know the thoughts of thy heart.

31. Тебе, царь, было такое видение: вот, какой-то большой истукан; огромный был этот истукан, в чрезвычайном блеске стоял он пред тобою, и страшен был вид его.

УПО: Ти, царю, бачив, аж ось один великий бовван, бовван цей величезний, а блиск його дуже сильний; він стояв перед тобою, а вигляд його був страшний.

KJV: Thou, O king, sawest, and behold a great image. This great image, whose brightness was excellent, stood before thee; and the form thereof was terrible.

32. У этого истукана голова была из чистого золота, грудь его и руки его--из серебра, чрево его и бедра его медные,

УПО: Цей бовван такий: голова його з чистого золота, груди його та рамена його з срібла, нутро його та стегно його з міді,

KJV: This image's head was of fine gold, his breast and his arms of silver, his belly and his thighs of brass,

33. голени его железные, ноги его частью железные, частью глиняные.

УПО: голінки його з заліза, ноги його частинно з заліза, а частинно з глини.

KJV: His legs of iron, his feet part of iron and part of clay.

34. Ты видел его, доколе камень не оторвался от горы без содействия рук, ударил в истукана, в железные и глиняные ноги его, и разбил их.

УПО: Ти бачив, аж ось одірвався камінь сам, не через руки, і вдарив боввана по ногах його, що з заліза та з глини, і розторощив їх.

KJV: Thou sawest till that a stone was cut out without hands, which smote the image upon his feet that were of iron and clay, and brake them to pieces.

35. Тогда все вместе раздробилось: железо, глина, медь, серебро и золото сделались как прах на летних гумнах, и ветер унес их, и следа не осталось от них; а камень, разбивший истукана, сделался великою горою и наполнил всю землю.

УПО: Того часу розторощилося, як одне, залізо, глина, мідь, срібло та золото, і вони стали, немов та полова з току жнив, а вітер їх розвіяв, і не знайшлося по них жодного сліду; а камінь, що вдарив того боввана, став великою горою, і наповнив усю землю.

KJV: Then was the iron, the clay, the brass, the silver, and the gold, broken to pieces together, and became like the chaff of the summer threshingfloors; and the wind carried them away, that no place was found for them: and the stone that smote the image became a great mountain, and filled the whole earth.

36. Вот сон! Скажем пред царем и значение его.

УПО: Оце той сон, а його розв'язку зараз скажемо перед царем.

KJV: This is the dream; and we will tell the interpretation thereof before the king.

37. Ты, царь, царь царей, которому Бог небесный даровал царство, власть, силу и славу,

УПО: Ти, царю, цар над царями, якому Небесний Бог дав царство, владу й міць та славу.

KJV: Thou, O king, art a king of kings: for the God of heaven hath given thee a kingdom, power, and strength, and glory.

38. и всех сынов человеческих, где бы они ни жили, зверей земных и птиц небесных Он отдал в твои руки и поставил тебя владыкою над всеми ими. Ты--это золотая голова!

УПО: І скрізь, де мешкають людські сини, польова звірина та птаство небесне, Він дав їх у твою руку, та вчинив тебе пануючим над усіма ними. Ти голова, що з золота.

KJV: And wheresoever the children of men dwell, the beasts of the field and the fowls of the heaven hath he given into thine hand, and hath made thee ruler over them all. Thou art this head of gold.

39. После тебя восстанет другое царство, ниже твоего, и еще третье царство, медное, которое будет владычествовать над всею землею.

УПО: А по тобі постане інше царство, нижче від тебе, і царство третє, інше, що з міді, яке буде панувати над усією землею.

KJV: And after thee shall arise another kingdom inferior to thee, and another third kingdom of brass, which shall bear rule over all the earth.

40. А четвертое царство будет крепко, как железо; ибо как железо разбивает и раздробляет все, так и оно, подобно всесокрушающему железу, будет раздроблять и сокрушать.

УПО: А царство четверте буде сильне, як залізо, бо залізо товче й розбиває все, так і воно стовче й розіб'є, як залізо, що все розбиває.

KJV: And the fourth kingdom shall be strong as iron: forasmuch as iron breaketh in pieces and subdueth all things: and as iron that breaketh all these, shall it break in pieces and bruise.

41. А что ты видел ноги и пальцы на ногах частью из глины горшечной, а частью из железа, то будет царство разделенное, и в нем останется несколько крепости железа, так как ты видел железо, смешанное с горшечною глиною.

УПО: А що ти бачив ноги та пальці частинно з ганчарської глини, частинно з заліза, то це

буде поділене царство, і в ньому буде трохи залізної міці, бо ти бачив залізо, змішане з глейкою глиною.

KJV: And whereas thou sawest the feet and toes, part of potters' clay, and part of iron, the kingdom shall be divided; but there shall be in it of the strength of the iron, forasmuch as thou sawest the iron mixed with miry clay.

42. И как персты ног были частью из железа, а частью из глины, так и царство будет частью крепкое, частью хрупкое.

УПО: А пальці ніг частинно з заліза, а частинно з глини, то й частина царства буде сильна, а частина буде ламлива.

KJV: And as the toes of the feet were part of iron, and part of clay, so the kingdom shall be partly strong, and partly broken.

43. А что ты видел железо, смешанное с глиною горшечною, это значит, что они смешаются через семя человеческое, но не сольются одно с другим, как железо не смешивается с глиною.

УПО: А що бачив ти залізо, змішане з глейкою глиною, то вони змішані будуть людським насінням, а не будуть прилягати одне до одного, як залізо не змішується з глиною.

KJV: And whereas thou sawest iron mixed with miry clay, they shall mingle themselves with the seed of men: but they shall not cleave one to another, even as iron is not mixed with clay.

44. И во дни тех царств Бог небесный воздвигнет царство, которое вовеки не разрушится, и царство это не будет передано другому народу; оно сокрушит и разрушит все царства, а само будет стоять вечно,

УПО: А за днів тих царів Небесний Бог поставить царство, що навіки не зруйнується, і те царство не буде віддане іншому народові. Воно потовче й покінчить усі ті царства, а само буде стояти навіки.

KJV: And in the days of these kings shall the God of heaven set up a kingdom, which shall never be destroyed: and the kingdom shall not be left to other people, but it shall break in pieces and consume all these kingdoms, and it shall stand for ever.

45. так как ты видел, что камень отторгнут был от горы не руками и раздробил железо, медь, глину, серебро и золото. Великий Бог дал знать царю, что будет после сего. И верен этот сон, и точно истолкование его!

УПО: Бо ти бачив, що з гори відірвався камінь сам, не руками, і потовк залізо, мідь, глину, срібло та золото. Великий Бог об'явив цареві те, що станеться потім. А сон цей певний, і певна його розв'язка!

KJV: Forasmuch as thou sawest that the stone was cut out of the mountain without hands, and

that it brake in pieces the iron, the brass, the clay, the silver, and the gold; the great God hath made known to the king what shall come to pass hereafter: and the dream is certain, and the interpretation thereof sure.

46. Тогда царь Навуходоносор пал на лице свое и поклонился Даниилу, и велел принести ему дары и благовонные курения.

УПО: Тоді цар Навуходоносор упав на своє обличчя й поклонився Даниїлові, і наказав приносити йому хлібну жертву та любі пахощі!

KJV: Then the king Nebuchadnezzar fell upon his face, and worshipped Daniel, and commanded that they should offer an oblation and sweet odours unto him.

47. И сказал царь Даниилу: истинно Бог ваш есть Бог богов и Владыка царей, открывающий тайны, когда ты мог открыть эту тайну!

УПО: Цар відповів Даниїлові та й сказав: Направду, що ваш Бог це Бог над богами та Пан над царями, і Він відкриває таємниці, коли міг ти відкрити оцю таємницю!

KJV: The king answered unto Daniel, and said, Of a truth it is, that your God is a God of gods, and a Lord of kings, and a revealer of secrets, seeing thou couldest reveal this secret.

48. Тогда возвысил царь Даниила и дал ему много больших подарков, и поставил его над всею областью Вавилонскою и главным начальником над всеми мудрецами Вавилонскими.

УПО: Тоді цар звеличив Даниїла, і дав йому численні дарунки, і вчинив його паном над усім вавилонським краєм, і великим провідником над усіма вавилонськими мудрецами.

KJV: Then the king made Daniel a great man, and gave him many great gifts, and made him ruler over the whole province of Babylon, and chief of the governors over all the wise men of Babylon.

49. Но Даниил просил царя, и он поставил Седраха, Мисаха и Авденаго над делами страны Вавилонской, а Даниил остался при дворе царя.

УПО: А Даниїл просив від царя, і він призначив над справами вавилонського краю Шадраха, Мешаха та Авед-Него, а Даниїл був при царському дворі.

KJV: Then Daniel requested of the king, and he set Shadrach, Meshach, and Abednego, over the affairs of the province of Babylon: but Daniel sat in the gate of the king.